

Einar Aadland

Aktuell med: Kan institusjoner elske?

Yrke: Førsteamanuensis

Bosted: Oslo

Alder: 59 år

21 gram

Ifølge Einar Aadland uttrykker også bygningsmasser følelser.

Tekst **Nina Hernæs** Foto **Stig Weston**

I boken «Kan institusjoner elske?» søker Einar Aadland å sirkle inn diakonale institusjoners egenart. Eller sjel. Men han presiserer at dette kan overføres til alle typer institusjoner. Det spesielle med de diakonale er at de har et religiøst fundament. Diakoni kan defineres som kirkens omsorgstjenester og skal være evangeliet overført til handling.

– Kan institusjoner virkelig elske?

– Det korte svaret er selvsagt nei. På den annen side tillegger vi dem egenskaper. Vi menneskeliggjør institusjoner og beskriver dem ved bruk av adjektiver og verb. Som imøtekomende eller ufyselig. Og da mener vi møtet med institusjonene, ikke enkeltmenneskene som jobber der. Dette har sin parallell til systemteorien. Kroppen består av mange ulike enkeltceller, men alle har et avtrykk av helheten. Sånn er det også med institusjoner. Vi er alle sammen om å bygge et system på et høyere nivå, for eksempel et sykehus.

Rent billedlig trekker han i boken en parallell til filmen «21 gram». Der spiller regissøren Alejandro Gonzáles Iñárritu på forestillingen om at menneskekroppen blir 21 gram lettere når den dør. Sjelen har en fysisk størrelse.

– Hva er diakonale institusjoners 21 gram?

– Diakonien er sterkt knyttet til fortellingen om den barmhjertige samaritan, som handler om å utføre nestekjærlighet.

Fortellingen fra Lukas-evangeliet i Det nye testamentet handler om man-

nen som hjelper et ranet og skadet medmenneske, mens andre velger å gå rett forbi. Aadland mener de diakonale institusjonene som ikke anser fortellingen som sin identitetshistorie, tar skade på sin sjel.

– Har alle disse institusjonene lik sjel?

– Nei. Disse institusjonene er like forskjellige som individer. Alle er ulike, men de har familielikheter. Det er for eksempel stor forskjell mellom Frelsesarmeen og Kirkens Bymisjon.

I boken er det bidrag fra både teologer, samfunnsforskere og helsepersonell. Einar Aadland selv er teolog og jobber på Diakonhjemmet Høgskole. I arbeidet med boken ble han overrasket over hvor stor andel diakonale institusjoner utgjør av det offentlige velferdstilbudet, særlig innenfor eldreomsorg og rusomsorg. Ifølge tall fra 1997 utgjorde diakonale institusjoner åtte prosent av det offentlige velferdstilbudet. Det er ingen grunn til å tro at antallet er lavere i dag. Det synes Aadland er mye etter 60 år med velferdsstat.

Men i takt med samfunnsutviklingen er det religiøse fundamentet tonet ned. Før var det et kall å søke seg hit, og mye av identiteten var tuffet på at det var kristne som søkte jobb i diakonale institusjoner. Det er ikke mer enn et tiår siden søkere til sykepleierutdanningene på diakonale høgskoler måtte svare på om de var personlig kristne eller ikke. I Blå Kors var andakter fast til langt opp på 1990-tallet.

– Nå er vi i større grad del av det

egenart

sekulære og pluralistiske samfunnet, sier Aadland.

– I dag gir det ikke mening å svare ja eller nei på spørsmålet om vi tror på Gud. Svaret blir: Hvilken Gud? Guds-bildet er fragmentert. De fleste tror på Gud, men på sin egen versjon.

– Diakonale institusjoner rekrutterer i dag fra et veldig stort felt, og det stiller større krav til lederne, påpeker Aadland.

– Noen må ta ansvar for å forene mennesker med ulike trosretninger i en felles praksis.

– I boken spørres det retorisk om man kan ansette en muslim?

– Ja, det kan man. I for eksempel Kirkens Bymisjon spør man ikke om trosretning, men om lojalitet til deres verdier.

nerledes praksis enn andre?

– Det vil jeg være forsiktig med å si, for det kan høres jålete ut. Det er ikke sånn at disse er bedre enn andre. Det er en villfarelse både innad og utad. Det jeg er opptatt av, er at ledelsen her har et større ansvar enn før. De må la verdiene gjennomsyre institusjonen og motivere medarbeidere til innsats. Forhåpentligvis preger det praksis. Kan hende er det litt lettere for diakonale institusjoner, fordi verdiene i større grad sitter i veggene. De har en grunnfortelling som opptar mange som jobber der.

– Alle virksomheter strør om seg med verdier?

– Min største bekymring er at det bare koker ned til prat.

Einar Aadland kan godt stille spørs-

Vi menneskeliggjør institusjoner og beskriver dem ved hjelp av adjektiver og verb.

– Er det stor bevissthet om diakonale verdier blant de ansatte i disse institusjonene?

– Det tror jeg. For noen betyr det veldig mye. For andre er det kun et arbeidssted. Men mange som i utgangspunktet bare er opptatt av faget, sier de legger merke til forskjeller mellom diakonale institusjoner og andre. Det betyr at det er noe der.

– Har diakonale institusjoner en an-

mål ved om velferdsstaten bør gjøre seg avhengig av diakonale institusjoner.

– Men jeg mener at de bidrar til det pluralistiske samfunnet. De har røtter til religiøse og åndelige verdier, men har en åpenhet som gjør at ingen behøver å føle seg ubekvem. Satt på spissen mener jeg en sekularisert religiøsitet er viktig for det postmoderne mennesket. Jeg tror faktisk utviklingen vil favorisere forskjeller. ■■■

Blurb!

MODERNE BOKOMSLAG viker ikke tilbake for selvskrut. Den boken jeg leser nå (Pinnsvinets eleganse) er visst så gripende (forteller omslaget) at anmelder Merete Røsvik Granlund helst skulle ha sitert side opp og side ned. Dessverre er jeg så lite grepet at jeg strever med å få lest en side uten å sovne.

Tidligere i høst leste jeg «To campingvogner og en jordbæråker». Det endte med at jeg følte meg bedratt. Ikke fordi boken var ganske dårlig, men fordi forlaget solgte meg den på helt gale premiser. «En ekstremt morsom bok», lokket omslaget, og siterte Times Literary Supplement. Fordi jeg nesten opplevde at det var forventet, kniste jeg meg velvillig gjennom de første sidene. Så ble antydningene om overgrepene som skulle følge altfor tydelig. For tema i denne boken er utbytting av mennesker fra fattige land som søker lykken i England. Det eneste som minner om humor, er de gebrokkne dialogene. Men hvor moro er det egentlig at noen sier «mobilfon», når unge jenter selges som varer på neste side?

Det kalles blurb, ovasjonen forlaget trykker på bokomslaget. Ordet kan krediteres forfatteren Gelett Burgess, som i 1907 lot den fiktive miss Belinda Blurb skrive overdrevent rosende om en av hans bøker. I dag er de som lovpriser virkelige nok. Spørsmålet er bare om vi ønsker at de skal legge føringer for leseropplevelsen.

Jeg har i hvert fall begynt å styre unna bøker med overstadige blurber. For jeg begynner å få en fornemmelse av at de som skriker høyest har minst å tilby.

Nina Hemnes